Valiokunnan lausunto LaVL 4/2019 vp– U 9/2019 vp

Lakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle Eurojustin ja Serbian välisestä yhteistyösopimuksesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Eurojustin ja Serbian välisestä yhteistyösopimuksesta (U 9/2019 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Miia Ljungqvist, oikeusministeriö

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan unionin syyttäjäviranomaisten yhteistyöelin, Eurojust, on 1.4.2019 toimittanut neuvoston puheenjohtajalle Eurojustin neuvotteleman luonnoksen Eurojustin ja Serbian yhteistyösopimukseksi. Sopimuksen tarkoituksena on sopia yhteistyöstä Eurojustin ja Serbian välillä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Neuvoston päätöksen (Eurojust-päätös, 2002/187/YOS) 26 a artiklan mukaan Eurojust voi tehdä neuvoston hyväksymiä yhteistyösopimuksia kolmansien maiden kanssa. Valmiiksi neuvotelluille sopimuksille on ennen allekirjoittamista saatava neuvoston hyväksyntä. Oikeus- ja sisäasiain ulkosuhdetyöryhmä on hyväksynyt luonnoksen neuvoston päätökseksi sopimuksen hyväksymisestä. Sopimusluonnos on toimitettu kuulemistarkoituksessa Euroopan parlamentille. Kun Euroopan parlamentin mielipide on saatu, sopimusluonnos hyväksytään lopullisesti neuvostossa.

Yhteistyösopimuksen pääasiallinen sisältö ilmenee valtioneuvoston kirjelmästä. Sopimuksen keskeinen osa koskee tietojenvaihtoa Eurojustin ja Serbian välillä.

Eurojustia koskevaa sääntelyä on uudistettu. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU 2018/1727 Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätök-

sen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (Eurojust-asetus) on annettu 14.11.2018. Asetus tulee voimaan 12.12.2019. Asetuksen tultua voimaan Eurojust voi asetuksen 52 artiklan nojalla luoda yhteistyösuhteita kolmansien maiden viranomaisiin ja kansainvälisiin järjestöihin ja pitää niitä yllä. Tätä varten Eurojust laatii komissiota kuullen neljän vuoden välein yhteistyöstrategian, jossa määritetään ne kolmannet maat ja kansainväliset järjestöt, joiden kanssa tehtävään yhteistyöhön on operatiivinen tarve. Ennen asetuksen voimaantuloa tehdyt yhteistyösopimukset jäävät voimaan.

Valtioneuvoston kanta

Suomen kannalta sopimus on hyödyllinen, koska se saattaa edistää sellaisten vaativien rikosten tutkintaa, joiden oikeuskäsittely on Suomen intressissä. Valtioneuvoston kanta on, että sopimus voidaan hyväksyä neuvostossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Eurojust on neuvotellut Serbian kanssa sopimuksen, jonka tarkoituksena on sopia Eurojustin ja Serbian välisestä yhteistyöstä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Tarkoitus on erityisesti edistää ja tehostaa tietojenvaihtoa sopijapuolten välillä. Neuvoteltu sopimus vastaa pitkälti Eurojustin kolmansien maiden kanssa aiemmin neuvottelemia yhteistyösopimuksia. Tällaisia sopimuksia on tehty Tanskan, Georgian, Montenegron, Ukrainan, Islannin, Sveitsin, Norjan, Yhdysvaltojen, Makedonian, Liechtensteinin, Moldovan ja Albanian kanssa.

Eurojustin ja Serbian välisen sopimuksen tärkein kohta on tietojenvaihtoa koskeva artikla 9. Tietoja voidaan vaihtaa sopijapuolten välisen yhteistyön tehostamiseksi vakavan rikollisuuden, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi. Suomesta Eurojustille luovutettujen tietojen luovuttaminen kolmannelle valtiolle edellyttää kansallisen jäsenen suostumusta. Kansallisen jäsenen tulee tietoja luovuttaessaan noudattaa Suomen kansallista lainsäädäntöä. Lakivaliokunta on pitänyt tätä tärkeänä myös aiemmin Eurojustin ja kolmansien maiden välisiä yhteistyösopimuksia koskevissa lausunnoissaan tiedon omistajuusperiaatteen ja luottamuksen säilyttämisen vuoksi (ks. LaVL 30/2018 vp, LaVL 3/2018 vp, LaVL 5/2015 vp, LaVL 2/2015 vp ja LaVL 2/2014 vp). Sopimus sisältää myös määräyksiä tietosuojan varmistamisesta. Lakivaliokunta pitää riittävän tietosuojan tason varmistamista tärkeänä. Tietojen siirron, käsittelyn ja säilytyksen tulee olla asianmukaista.

Saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että sopimus on Suomen kannalta hyödyllinen, koska se saattaa edistää sellaisten vaativien rikosten tutkintaa, joiden oikeuskäsittely on Suomen intressissä. Valiokunta pitää neuvotellun yhteistyösopimuksen hyväksymistä kannatettavana. Valiokunnalla ei ole toimialansa kannalta huomauttamista sopimuksen sisältöön.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 16.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Leena Meri ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Antero Laukkanen kd
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Paula Werning sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Ilmari Nurminen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mikko Monto